

Abstrakt

Tato práce „Prestiž povolání v letech 1995-2013“ zkoumá proměny v hodnocení povolání během období postsocialistické transformace (90. léta) a v éře rozvoje znalostní ekonomiky (po roce 2000). Analyzuje latentní struktury v pozadí přisuzování prestiže, a dále zkoumá, jaký vliv má na tyto latentní dimenze společenské postavení hodnotitele. Provedeny byly sekundární analýzy dat z výzkumů veřejného mínění IVVM a CVVM z let 1995 až 2013. Struktura žebříčků prestiže se od 90. let postupně ustálila do těchto skupin povolání: veřejně činné osoby, manuální profese, povolání důležitá pro společnost, nemanuální profese a bezpečnostní složky. Práce dále ověřuje platnost hypotézy o třídní podobnosti (třídně podobné profese budou lidé hodnotit lépe než ostatní) a hypotézy sdílené prestiže (hodnocení prestiže povolání se mezi třídami neliší). Analyzovány jsou také další sociodemografické faktory (pohlaví, vzdělání, velikost bydliště), subjektivní životní úroveň domácnosti a především historické období (socializační kohorty), v němž jedinec vstupoval na trh práce. Výsledky ukazují, že v české společnosti jednoznačně dominuje efekt sdílené prestiže. Slabě se také uplatňuje třídní podobnost, její vliv je patrný zejména na konci 90. let a to pouze v krajních třídních kategoriích (odborníci a dělníci). Lidé, kteří začínali pracovat v 60. a 70. letech, přisuzují manuálním profesím vyšší prestiž než pozdější kohorty. Po roce 2004 se navíc projevuje interakční vliv třídy a kohorty: nejvyšší prestiž manuálním profesím přisuzují hodnotitelé z třídy manuálních pracovníků, kteří vstupovali na trh práce v 70. letech. V české společnosti se přesto vyhraněný třídní postoj při hodnocení jednotlivých povolání výrazněji neprojevuje.

Klíčová slova: prestiž povolání, stratifikace společnosti, třídní schéma EGP, hypotéza o třídní podobnosti, hypotéza sdílené prestiže, věkové kohorty